

*BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
KÖZLEKEDÉSMÉRNÖKI ÉS JÁRMŰMÉRNÖKI KAR*

Előterjesztő neve és beosztása: Dr. Varga István dékán
Szervezeti egység: Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar

E L Ő T E R J E S Z T É S

A Szenátus 2015. február 23.-i ülésére

Az előterjesztés címe

Javaslat „Egyetem Díszpolgára” cím adományozására

Az előterjesztést véleményezte (véleményezésen van)*:

Rektori Tanács
Gazdasági Bizottság
Oktatási Bizottság
Tudományos Bizottság

Budapest, 2015. február 13.

* a megfelelő aláhúzendó

I.

AZ ELŐTERJESZTÉS TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

A) AZ ELŐTERJESZTÉS SZAKMAI INDOKAI, ELŐZMÉNYEI, SAJÁTOSSÁGAI

A címet azok számára adományozhatja a Szenátus, akik támogatásukkal, tevékenységükkel, az Egyetem érdekeit képviselő magatartásukkal, kiemelkedő mértékben hozzájárultak az Egyetem oktatási és kutatási feladatainak jobb ellátásához, nemzetközi elismertségének öregbítéséhez.

B) AZ ELŐTERJESZTÉS FŐ CÉLKITŰZÉSEI

A cím adományozásával a Szenátus elismeri az érintettnek az Egyetem nemzetközi elismertségének öregbítésére irányuló munkásságát.

C) KOORDINÁCIÓ EREDMÉNYE

A Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar Tanácsa elektronikus szavazás keretén belül meghozta döntését, mely szerint arra kéri a Szenátust, hogy Farkas Bertalan számára az Egyetem Díszpolgára címet adományozza.

D) VÁRHATÓ HATÁSOK

A jelölt átveheti az oklevelet és a jutalmat.

E) VÁRHATÓ KÖLTSÉGGIHATÁSOK

A kitüntetéssel díszes oklevél jár a Humánpolitikai Szabályzatban leírtak szerint.

F) KAPCSOLÓDÁS MÁS ELŐTERJESZTÉSHEZ, SZAKMAI ANYAGHOZ

II.

HATÁROZATI JAVASLAT

A Szenátus úgy dönt, hogy az előterjesztést elfogadja és támogatja, hogy Farkas Bertalan részére az Egyetem díszpolgára címet adományozza.

Felelős: Dr. Varga István dékán

Kérem a T. Szenátust, hogy az előterjesztett határozati javaslatot fogadja el.

Budapest, 2015. február 13.

Dr. Varga István

**BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
KÖZLEKEDÉSMÉRNÖKI ÉS JÁRMŰMÉRNÖKI KAR**

J A V A S L A T

**Az Egyetem Díszpolgára cím
adományozására**

Név: Farkas Bertalan

Születési név: Farkas Bertalan

Születési hely, év, hó, nap: Gyulaháza, 1949. augusztus 2.

Legmagasabb iskolai végzettsége, kelte: Okleveles gépészmérnök, 1986

Munkahelye: Magyar Tudományos Akadémia, Interkozmosz Tanácsának kutatócsoportja

Beosztása: Vezetőségi tag, 1991

Korábbi állami kitüntetés / szakmai elismerés megnevezése és időpontja:

A Szovjetunió Hőse 1980. június 30.

A Magyar Népköztársaság Hőse 1980

A Magyar Népköztársaság Űrhajósa 1980

Társadalmi Elismerés és Nagyság Érdemrend 2003. április 12. - Kijev

Prima Primissima – Megyei Prima Díj, Közép-magyarországi Regionális Szervezet, Magyar tudomány kategória kitüntetettje 2010

Az átadáskor méltatásként elhangzó hivatalos rövid indoklás:

Farkas Bertalan kiemelkedő munkásságával, és hírnevével emelve intézményünk elismertségét, méltán megérdemli az Egyetem Díszpolgára címet.

A szakmai tevékenységet, életutat bemutató részletes indoklás:

Farkas Bertalan vadászpilóta, nyugalmazott dandártábornok, mindmáig az egyetlen magyar űrhajós. A világhírű pilóta 1949. augusztus 2-án született. Középiskolai tanulmányait Kisvárdán végezte, érettségi vizsgát a Bessenyei György Gimnáziumban tett. Először elvégezte a Kilián György Repülő Műszaki Főiskolát, majd repülőtiszt kiképzést kapott a Szovjetunióban. 1972-től 1978-ig, mint a magyar légierő tisztjeként a pápai repülőtéren szolgált, ahol 1976-tól első osztályú vadászpilóta lett. A magyar űrhajósjelöltként 1977 májusában válogatták ki négy társával a vadászpilóták közül Kecskeméten, a Repülőorvosi Vizsgáló és Kutatóintézetben. Magyarai Bélával a Gagarin Űrhajóskiképző Központban végezték a további felkészülést szovjet kollégáikkal együtt 1978 és 1980 között. Majd 1980-ban – 35 éve – a Szojuz-36 űrhajó fedélzetén elindult a világűrbe Valerij Kubaszov parancsnokkal. 1986-ban a Közlekedésmérnöki Karon szerzett oklevelet, és még ugyanattól az évtől a Magyar Tudományos Akadémia Interkozmosz Tanácsának kutatócsoportjában dolgozott vezetőségi tagként 1991-ig. 1992 és 1995 között, még aktív katonai élete alatt An-24 és An-26-os szállító gépeken, valamint Zlín Z-143 típuson repült. 1995-ben dandártábornokká léptették elő a Magyar Honvédség repülőszemlélő-helyettese beosztásban, 1996-1997-ben pedig katonai attasé volt Washingtonban.

1976–1980 között több magyar kutatóintézet dolgozta ki Farkas Bertalan világűr programját, melynek alapján orvosbiológiai, fémtechnológiai, fizikai, távérzékelési és erőforrás-kutatási kísérleteket és megfigyeléseket hajtott végre. A kísérletekre a Szaljut-6 űrállomás fedélzetén került sor. A Dóza-kísérlethez a KFKI fejlesztette ki a Pille termolumineszcens

sugárdózismérőt (TLD), amellyel még a világűrben meg lehet határozni az űrhajósokat ért sugárzás mennyiségét. A Rabotoszposzobnoszt-kísérlet során a Repülőorvosi Vizsgáló és Kutató Intézet és a Medicor által fejlesztett Balaton műszerrel az űrhajósok szellemi munkavégző képességét vizsgálták. Az Ötvös-kísérlet során a félvezetőtechnikában jelentős fémek (Ga, As, In, Pb) kristályszerkezetét és ötvözeteit vizsgálták. A Bealuca-kísérletben eltérő fajsúlyú fémek keveredését és diffúzióját, alumínium és réz súlytalanságban létrehozott ötvözetét tanulmányozták. Az anyagtechnológiai kísérletek során alkalmazták a Krisztall nevű, hivatalos nevén az UMC (Universal Multizone Crystallizator) kristályosító berendezést is. Ezt a berendezés, ami magyar mérnökök találmánya volt, már a Szaljut-6 űrállomáson is tesztelték, majd kipróbálták félvezetők gyártására.

Munkásságával nagyban hozzájárult az Egyetem nemzetközi elismertségének öregbítéséhez, ami alapján a Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar Kari Tanácsa maximálisan érdemesnek tartja az Egyetem Díszpolgára címre.

A Kari Tanács ülésének időpontja: 2015. február 13. (elektronikus szavazás)

Szavazati joggal rendelkezők száma: 31 fő, jelen volt: 27 fő

A Kari Tanács szavazatának eredménye: ..26.igen ..0..nem ..1..tartózkodás

2015. február 13.

.....
dékán

* Ha nyugdíjas és munkavégzésre irányuló jogviszonya is megszűnt: a megszűnés dátuma, a volt munkahely neve, munkakör, vezetői megbízatás, amelynek alapján kerül sor e javaslatra.